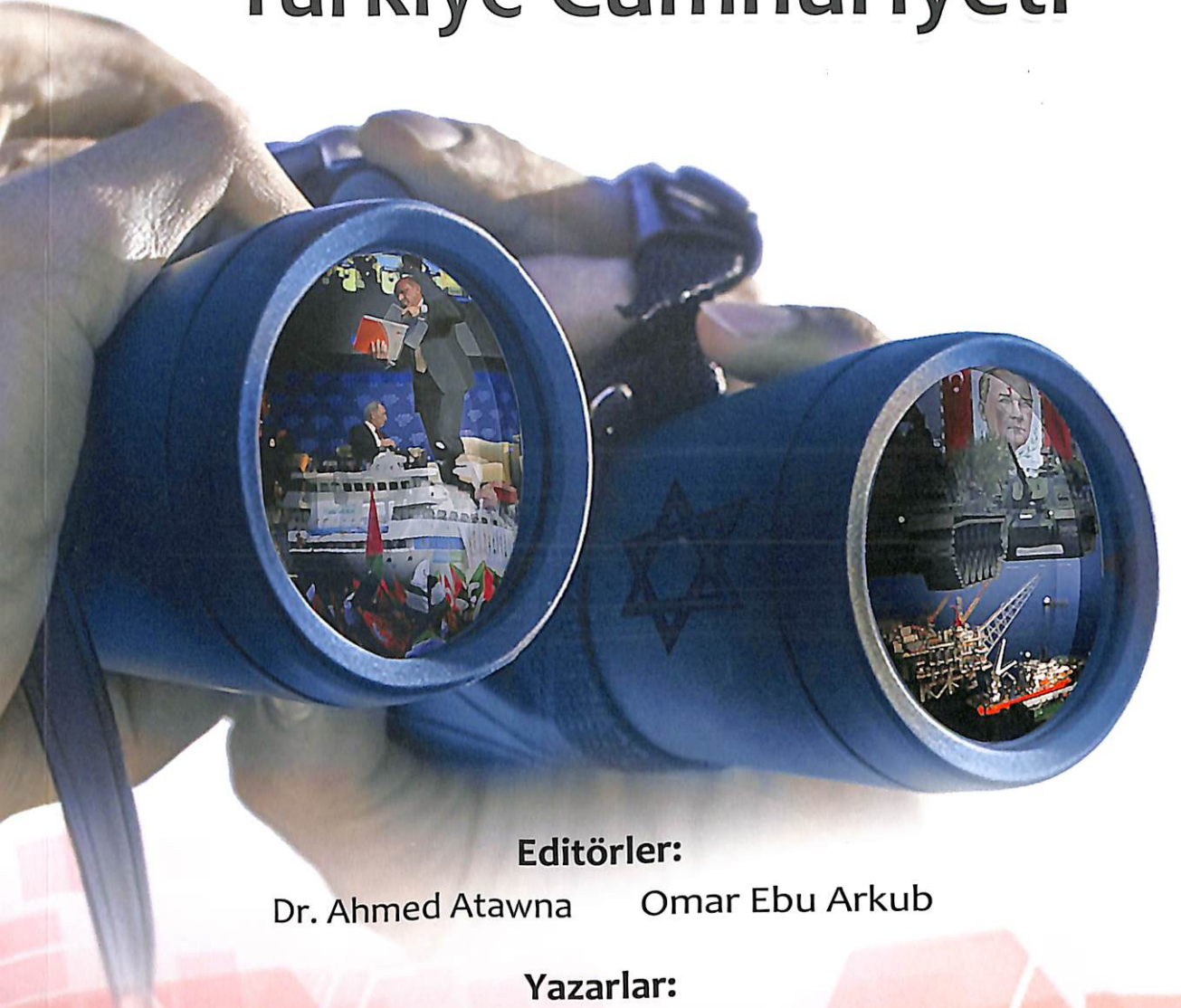

İsrail Siyasi Perspektifinden Türkiye Cumhuriyeti

Editörler:

Dr. Ahmed Atawna   Omar Ebu Arkub

Yazarlar:

Dr. Salih En-Na'ami   Selâhaddin Awawda

Dr. Adnan Ebu Amir   İmad Ebu Awwad

Dr. Me'mun Ebu Amir   Omar Ebu Arkub

Ahmed Za'atari

Kitabın ismi: **İSRAİL SİYASİ PERSPEKTİFİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ**

(Republic of Turkey in the Israeli Political Perspective)

Kitabın Orijinal ismi: el-Cumhuriyye et-Turkiyye fil Manzur'is-Siyasi'l-İsraili

Tercüme: Abdulhakim Sonkaya

Tashih: Enver Gedik

Tüm hakları saklıdır. ©

Birinci Baskı 2017

İstanbul

ISBN: 978-605-66664-8-3

Baskı: Step Ajans, Bağcılar / İstanbul Tel: (0212) 446 88 46

Matbaa Sertifika No: 12266

Tüm hakları Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezine aittir. Merkez'in yazılı izni olmadan bu kitabın tamamının veya herhangi bir kısmının yayınlanması, tercüme edilmesi ve depo edilmesi kesinlikle yasaktır.

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi

İstanbul – Türkiye

W: www.vision-pd.org/tr

E: info@vision-pd.org

T/F: +90 212 631 0107

FİHRİST

YAZARLAR.....	8
ÖNSÖZ.....	11
1. BÖLÜM:	15
HAZIRLIK	
1.1. Giriş.....	16
1.2. İsrail İşgali Öncesi Türkiye İle Tarihi Filistin Arasındaki İlişkiler.....	16
1.3. 1949-2002 Türkiye-İsrail İlişkilerinin Gelişim Seyri.....	18
1.4. 2002-2015 Türkiye-İsrail Siyasi İlişkileri	21
1.5. 2002-2015 Türkiye-İsrail Askeri ve Güvenlik İşbirliği	25
1.6. 2002-2015 Türkiye-İsrail Ekonomik İlişkileri	27
1.7. Türkiye ile İsrail Arasında Belli Başlı Anlaşmazlık Konuları.....	28
1.8. Türkiye-İsrail İlişkilerinin Geleceği.....	31
2. BÖLÜM:	33
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ DÖNEMİNDE İSRAİL SİYASİ ELİT	
PERSPEKTİFİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ	
2.1. Giriş.....	33
2.2. Ak Parti İktidarı Öncesi İsrail Siyasi Düşüncesinde Türkiye Cumhuriyeti....	33
2.3. Ak Parti İktidarı Sonrası İsrail Siyasi Düşüncesinde Türkiye Cumhuriyeti.....	35
2.4. İsrail Elitlerinin Ak Parti'nin Filistin Sorununa Yaklaşımına Dair Bakışları	37
2.5. Ak Parti İktidarından Kurtulma Konusunda İsrail'in Beklentileri	39
2.6. İsrail Siyasal Düşüncesinde Erdoğan.....	40
2.7. İsrail Elitinin Türkiye'deki Ana Muhalefete Bakışı	43
2.8. İsrail'in Türkiye'nin Askeri Güç ve Kabiliyeti Hakkındaki Değerlendirmeleri	44
2.9. İsrail'in Türkiye'ye Karşı Manevra Alanları	46
2.10. Sonuç.....	51

3. BÖLÜM:.....53**İSRAİLİN TÜRKİYE'YE YÖNELİK JEOPOLİTİK VİZYONU**

- 3.1. Giriş.....53
- 3.2. Tarihi Filistin'in -İsrail'in- Jeopolitik Konumu.....53
- 3.3. İsrail için Türkiye'nin Jeopolitik Önemi.....56
- 3.4. Türkiye İlişkileri Üzerinden İsrail'in Jeopolitik Hedefleri.....58
- 3.5. Amerikan Çıkarlarının Türk-İsrail İlişkileri Üzerindeki Yansımaları.....65
- 3.6. Türkiye'deki Değişimler Konusunda İsrail'in Kaygıları.....65
- 3.7. Türkiye'nin Büyüyen Gücü ve İsrail'in Buna Karşı Koyma Yolları.....67
- 3.8. Sonuç.....69

4. BÖLÜM:.....71**TÜRKİYE İÇİN ÖZEL ÖNEM ARZEDEN SORUNLAR HAKKINDA****İSRAİLİN TUTUMU**

- 4.1. Giriş.....71
- 4.2. İsrail'in Çevre Doktrini "Brit Ha-Periperia" (Periphery Doktrini)
ve Türkiye'nin Bunun İçindeki Yeri 72
- 4.3. "Sykes-Picot" Sisteminin Dağılması Işığında İsrail'in Bölgesel İttifakları.....75
- 4.4. Kürt Sorunu (PKK) 79
- 4.5. Türk-Yunan İlişkileri ve İsrail'in Buna Karşı Gelişen Tavrı.....84
- 4.6. Kıbrıs Sorunu ve İsrail'in Kıbrıs'la İlişkileri.....86
- 4.7. İsrail'in Ermeni Meselesine Yönelik Tutumu.....88
- 4.8. Sonuç.....94

5. BÖLÜM:.....95**İSRAİL MEDYASININ TÜRKİYE'YE YÖNELİK SÖYLEMLERİ**

- 5.1. Giriş.....95
- 5.2. Teorik Giriş (İsrail Medyası).....95
- 5.3. 2015 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri.....105
- 5.4. Medya Çerçeve Teorisi.....106

5.5. Çalışmanın Sistematik Olması	107
5.6. Türkiye'deki Seçimler Sırasında İsrail Medyasının Söyleminin Analizi.....	107
5.6.1. 2015 Türkiye milletvekili seçimleri sırasında İsrail medyasının haber başlıkları.....	108
5.6.2. İsrail medyasının 2015 milletvekili seçimlerini haber verme şekli ve kullandığı çeşitli araçlar	109
5.6.3. Yayınlarda kullanılan ifadeler ve taşıdığı mesajlar.....	110
5.6.4. Yapılan yayınlardaki haber kaynakları	111
5.6.5. Seçimlerle ilgili haberlerde İsrail medyasının yansıttığı Türkiye imajı.....	111
5.6.6. İsrail'in Türkiye'ye yönelik kışkırtmaları	113
5.6.7. İsrail medyasının çizdiği Erdoğan portresi.....	114
5.6.8. Türkiye'deki muhalefetin İsrail medyasındaki yeri.....	115
5.6.9. Milletvekili seçimleri esnasında İsrail medyasının Kürt sorununu görme biçimi	117
5.6.10. İsrail medyasının Türkiye'deki seçimleri görmesinin arkasında yatan amaçlar ve ajandalar	118
5.6.11. Bu yayınlarda Türk-İsrail ilişkilerinin geleceği.....	119
5.6.12. Bu yayınlar sırasında İsrail basının görmezden geldiği olumlu noktalar.....	120
5.6.13. Yediot Aharonot Gazetesi'nin ve İsrail hükümetinin Türkiye'deki siyasi taraflara yönelik tutumları	122
5.7. Analizin Sonuçları	122
5.8. Sonuç.....	124
6. BÖLÜM:	127
İSRAİL SİYASİ PARTİLERİNİN TÜRKİYE'YE BAKIŞ AÇISI	
6.1. Giriş.....	127
6.2. 2002 Öncesi İsrail Siyasi Partilerinin Türkiye'ye Bakışları	128

6.3. İsrail Siyasi Partilerinin Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Yükselişine ve Bunun 2002-2015 Yılları Arasında İkili İlişkiler Üzerindeki Etkisine Yönelik Bakışları	130
6.4. HAMAS Hareketi ve Türkiye-İsrail İlişkileri.....	133
6.5. İsrail Siyasi Partilerinin Türkiye-İsrail İlişkilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri	135
6.6. 2015'te İsrail Siyasi Partilerinin Türkiye'ye Yönelik Tutumları.....	139
6.7. 2015 Sonunda Türkiye ile İlişkilerin Geleceğine Dair İsrail Siyasi Partilerinin Öngördüğü Senaryolar	142
6.8 Sonuç.....	144
7. BÖLÜM:	145
1996-2015 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE-İSRAİL EKONOMİK İLİŞKİLERİ	
7.1. Giriş.....	145
7.2. 1996-2015 Yılları Arasında Türkiye-İsrail Ekonomik İlişkileri.....	145
7.2.1. Türkiye ile İsrail arasındaki ithalat ve ihracat rakamları.....	147
7.2.2. İki ülke arasındaki siyasi gerginliğin ekonomik ilişkiler üzerindeki etkisi.....	151
7.2.3. İki taraf arasındaki turizm	153
7.2.4. Askeri anlaşmalar.....	154
7.3. 2010-2015 Yılları Arasında Türkiye ile İsrail Arasındaki Ekonomik İlişkiler	155
7.3.1. 2010-2015 yılları arasında Türkiye ile İsrail arasındaki ithalat ve ihracat rakamları.....	155
7.3.2. İki yönlü turizm.....	157
7.3.3. İsrail gazı ve bunun Türkiye üzerinden pazarlanması ihtiyacı.....	159
7.3.4. Askeri ilişkiler	162

7.4. Türk-İsrail Özel Sektörleri.....	163
7.5. Siyasi Gerginliğin Türk-İsrail Ekonomik İlişkileri Üzerindeki Etkisi.....	165
7.6. Türkiye ile Ekonomik İlişkiler Konusunda İsrail'in Karma Pozisyonları.....	168
7.7. Sonuç.....	170
GENEL DEĞERLENDİRME.....	171
KAYNAKLAR VE REFERANSLAR	173

YAZARLAR

AHMED ZA'ATARI

İsrail uzmanı bir araştırmacıdır. “Bölgesel Araştırmalar” çerçevesinde “İsrail Araştırmaları” alanında yüksek lisans yaptı. “2002-2014 Yılları Arasında Türkiye-İsrail İlişikleri” başlıklı yüksek lisans tezini yayınladı. Düşünce ve Diyalog Araştırma Merkezi müdürü olarak görev yaptı. İsrail ve Türkiye- İsrail ilişikleri konusunda kitap ve analizleri bulunuyor.

SELAHADDİN AWAWDA

İstanbul'da bulunan Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi İsrail Araştırmaları Biriminde uzman araştırmacı olarak çalışıyor. İbrani Açık Öğretim Üniversitesinden siyasal bilimler dalında lisans, demokrasi çalışmaları alanında yüksek lisans diplomasına sahiptir. İsrail hakkında yayınlanmış çok sayıda araştırmaları-çalışmaları bulunan Awawda İsrail’le yapılan “Özgürlerin Vefası” isimli esir takasıyla 2011 yılında işgal zindanlarından özgürlüğüne kavuştu. 19 yıl süren esaret döneminde yazdığı “Denk Olmayan Mücadelede Zayıflık Stratejisi” adlı kitabı Awawda’nın önemli eserlerinden biridir.

İMAD EBU AWWAD

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi İsrail Araştırmaları Biriminde uzman araştırmacı olarak çalışıyor. İbrani Açık Öğretim Üniversitesinden “Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişikiler” lisans diploması aldı. Ayrıca Kudüs Araştırma Merkezi’nde İsrail ve Filistin araştırmaları masasında çalışıyor. Ramallah’ta bulunan İn’aş (Ailenin Yaşatılması) fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapan yazarın aynı alanda kitapları, analizleri, yazılı ve görsel eserleri bulunuyor.

OMAR EBU ARKUB

Medya hakkında özellikle de İsrail medyası konularında uzman, gazeteci ve araştırmacı olan Omar, Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi İsrail Araştırmaları Birimi koordinatörüdür. Kudüs Üniversitesi Medya ve Televizyon Bölümünden mezun oldu. KKTC Doğu Akdeniz üniversitesinde “İletişim ve Medya Çalışmaları” alanında yüksek lisans yaptı. “2014 Yılında İsrail’in Gazze’ye Karşı

Başlattığı Savaşta İsrail Medya Yayınları” isimli çalışmasını yüksek lisans tezi olarak yayınladı. Buna ilaveten aynı alanda yayınlanmış olan çok sayıda makaleleri ve başka çalışmaları bulunuyor.

SALEH EN-NA'AMİ

İsrail uzmanı bir araştırmacıdır. Arap dünyasındaki birçok araştırma merkezi bünyesinde makaleler ve eserler kaleme almıştır. "İsrail'de Asker ve Basın" isimli eseri olmak üzere çok sayıda kitabın yazarıdır. El-Na'ami'nin bu kitabı Kahire- Şuruk Yayınları (2005) tarafından yayınlanmıştır. Arap devrimlerini okumak ve sonuçlarını değerlendirmek amacıyla "İsrail Stratejik Akli" adlı çalışması Al Jazeera Araştırma Merkezi tarafından 2013'te yayınlanmıştır. Ayrıca Riyad Al-Bayan Yayınları tarafından (2014) "Hahamların Pençesinde" isimli kitabı yayımlandıktan sonra 2015 yılında "Kudüs İntifadası- Çevre, Özellikler, Yankılar" adlı eseri, 2016 yılında "İbrani Vahşet Fıkhı" adlı eseri aynı yayınevi tarafından yayınlanmıştır.

DR. ADNAN ABDURRAHMAN ABU AMER

Şam Üniversitesinde "Siyasi Tarih" alanında doktora yaptı. Edebiyat ve Beşerî Bilimler Fakültesi Dekanı ve Gazze'deki Ümmet Açık Öğretim Üniversitesi'nde Siyasal Bilimler bölüm başkanıdır. İsrail araştırmaları uzmanı olarak İsrail'le ilgili otuzdan fazla kitabın çevirisini yapıp yayınlamıştır. El-Arabi El-Cedid Gazetesi, El Cezire Net, Monitör gibi tanınmış sitelerde düzenli şekilde yazıları yayınlanmaktadır.

DR. MA'MUN AMER KHAMİS EBU AMER

Filistin'in birçok gazetesinde İsrail uzmanı sıfatıyla yazı ve analizleri yayınlanan Dr. Ma'mun ayrıca televizyon ve radyo programlarına katılıyor. Lübnan Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi alanında doktorasını tamamlamıştır. Ümmet Üniversitesi Açık öğretim fakültesi siyaset bilimi bölümü ve Gazze üniversitesi Al-Avdah fakültesinde öğretim görevlisidir. Araştırma merkezlerinde ve siyasi dergilerde yayınlanmış çok sayıda akademik çalışmaları bulunuyor.

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi, İsrail'in uluslararası siyasi vizyonunu bilimsel ve metodolojik bir çalışmayla ele almış ve bunu siyasetçiler, uzmanlar ve bölgedeki siyasal durumla yakından ilgilenenlerin istifadesine sunmuştur. Bu çalışmada İsrail için ülkelerle ilişkilerinde belirleyici olan faktörler açıklanmıştır.

Elinizdeki eser Türk-İsrail ilişkilerini siyasi, tarihi, fikri, askeri, iktisadi ve kültürel açıdan inceleyerek iki ülke arasındaki ilişkilerin mahiyetinin ve iç yüzünün anlaşılmasını sağlamaya çalışmaktadır.

Orta Doğu'da birçok ülkede devrimlerin, karşı devrimlerin, iç savaşların, etnik ve mezhepsel çatışmaların meydana geldiği bu tarihi ve istisnai sürecin anlaşılması noktasında da bu tür araştırmaların özel bir önemi olduğuna dikkat çekmek gerekir.

Ayrıca bu kitabı önemli kılan başka bir husus da kitabın hazırlanmasında katkıda bulunanların her birinin kendi alanlarında uzman akademisyen ve araştırmacılardan oluşmasıdır.

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi

Website : www.vision-pd.org
Email : info@vision-pd.org
Tel/Fax : +90 2126310107